

Előfizetési ár:

Egész évre	— — — 4 K.
Fél évre	— — — 2 K.
Negyed évre	— — — 1 K.
Egyes szám	— — — 20 f.

Felelős szerkesztő:

SUGÁR KÁROLY
m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:

BALOGH ERNŐ
m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronként 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszoros egységárral számítatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az állásfoglalást és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

- Erdőégések. — Koros tölgyfák sarjadzása. (L—l.) — Bányafa. (L—l.)
A simafenyő. (L—l.) — Csemetekertek zöldtrágyázása. (L—l.)
A Douglas-fenyő. (... r ... y.) — A legnagyobb fa kimúlása. (... r ... y.)
A vad etetése. (Gyulay Gy.)
Az állatok szín- és formaváltozása. (Vidos Emil.)
Gazdasági tanácsadó: Fiala nyulak gondozása. — Rozsos borsó termelése. (bl.) — Friss szilva eltartása.
Különfélék: Könyvismertetés. — Kinevezés. — Nyugdíjbiztosítás. — A kigyó táplálkozása. — A vizsla intelligenciája. — A vörshagyma használhatósága. — Időjelzés.
Hivatalos közlemények: Mérgezési engedély kiadása. — Lődják megállapítása.
Az «Országos magyar vadászati egyesület» utalmazási felhívása. Szerkesztői üzenetek.
Tárcza: A légyott. (B. J.) — Vadászat Zrinyi Miklósnál. (Gubitz Kálmán.)

Erdőégések.

Az erdei kirándulások évadja kezdetével mind gyakoribbak azok a veszedelmek is, melyek egy-egy meggyújtott gyufa eldobásából, vagy tűzrakás folytán az erdők állományát fenyegetik. Hogy mily gyakoriak nálunk az erdőégések, elég alkalmunk van arról meggyőződni, ha a lapok híradásait figyelemmel kíséjük. S e veszély még fokozódik az által, hogy az erdők megközelítésének módjai mindinkább szaporodnak és tökéletesbülnek, annyira, hogy szép ünnepnapokon ezer és ezer sétáló lép el a környező erdőségeket, a kiknek legalább is fele hódol a dohányzás szenvedélyének, tehát a szándékalan gyújtogatás minden eszközével fel van szerelve.

De tévedés volna azt hinni, hogy az erdőégések legnagyobb veszélye a nyár legmelegebb napjaival esik össze. Lehet, hogy kivételesen száraz esztendőben így van ez, de semmi esetre sem mindig és pedig a következő okokból nem.

Azok a lombok, a melyek később a nap égető sugarai ellen vannak hivatva védelmül szolgálni, még nincsenek kifejlődve s a friss fű még nem bujt elő a földből. Ennélfogva mindaz az avar, mely a mult év vegetációjának maradványát képezi, a száraz haraszt, melynek

változatos színeit a festők oly nagyra becsülik, a cserjék, melyekből kiaszott az életnedv s mindaz a sok lehullott levél, mely az utolsó őszzsel vált el ágától, egyetlen rétegben terül el a föld színén. A mint az áprilisi nap melege átjárja a téli esőzésektől még nedves takarót, az könnyen lobbanó anyaggá alakul át, mely a legnagyobb mértékben alkalmas a tűz táplálására és tovább terjesztésére, származzék az bár a legkisebb sziporkából, melyet egy eldobott gyufa vagy a hamu alatt eltemetett parázs maga után hagy.

Kezdetben ugyan, különösen ha szélcsend van, a tűz csak lassan harapózik tovább, mintegy habozva, hogy melyik útát kövesse, s ez esetben könnyen gát emelhető ellene. Elég levágni egy két-három méter hosszú vesszőt vagy faágat, mely hegyén galyban végződik s ezzel végig paskolni a földet az égő helyen, mint a hogy a cséplőrúddal teszik. Ezzel elfojtjuk a lángot s ez a lényeges, mert a lassan terjedő szikra nem veszélyes. Ily módon gyakran elharapódzása előtt meg lehet előzni egy erdőégést.

Másképp áll a helyzet, ha a tűz már elharapódzott, ha szél fúj, vagy nincs közel segítség, akkor a lehetlent nem is kell megkísérteni. Az ember küzdelme e pusztító elemmel szemben akkor csupán arra szorítkozik, hogy gyors áttekintéssel adjunk magunknak számot a helyzetről és a terepről. A cselekvés az adott feltételek szerint fog módosulni, de főbb vonásaiban már előre is körvonalazható.

A személyzetet, melylyel rendelkezünk, mindenekelőtt három csoportra osztjuk, kettő ezek közül egyforma fontosságú, s egyik jobb-, másik balfelől foglal állást, lehető közel a tűzvonalhoz, mely izzó lávájával mind előbbre hömpölyög. Igyekeznek lehetőség szerint a tűz medrét összebb szorítani, a kiszélesedését megakadályozni, széleit egyre csapkodva, úgy, hogy mire szélei összeérnek, igen gyakran sikerül végkép el is oltaniok a tüzet, ha csak egy kerekedő szél meg nem változtatja hirtelen a lángok irányát.

Egészen más a harmadik csoport feladata, a melyhez a legügyesebb embereket választjuk ki egy-egy tapasztalt szakértő vezetése alatt, a ki egyéb tulajdonságai között azzal is bír, hogy képes gyorsan feltalálni magát

s képes a veszedelem leküzdésére alkalmas eszközöket pillanat alatt megragadni.

E csoport feladata ellentüzet gerjeszteni, a mi nem éppen könnyű művelet. Arról van t. i. szó, hogy egy ösvényre, egy tisztásra, mint műveleti alapra támaszkodva, a legnagyobb elővigyázattal és módszeresen felgyujtsunk egy erdősávot a terjedő tűz útja előtt és pedig függőlegesen arra, hogy a tűz táplálék hiányában magától megszűnjön tovább harapódzni.

Ebből látható, hogy az ellentüz meggyújtásának helyét kiválasztani éppen nem könnyű dolog. Pontosan számításba kell itt venni a tűz gyorsaságát, intenzivitását, irányát, ellenálló közegeit stb., mind oly dolgok, melyekre csak szakképzett erdész képes, mert ha igen közélről gyújtjuk fel a tüzet, nem lesz idő végig égetni a sávot a munkások veszélyeztetése nélkül, ha pedig igen távolról, úgy minden fáradság kárba vész.

Az ellentüz felgyújtása tehát nagy körütekintéssel kell, hogy történjék. A műveleti alapul választott vonalon egyenlő távolságban felállított s egymáshoz az esetleg szükségessé válható segedelemnyújtás érdekében lehető közél álló munkások villás galyakkal vannak fölfegyverkezve s ezzel végzik munkájukat. Ezekkel dobálják időnként ide-oda a lángot fogott csóvákat, melyeket aztán hamar eloltanak, abban az arányban, a mint a körülöttük kiégett tér képződik, gondjuk levén rá, hogy a tüzet ama pont felé hajtsák, a honnan az égés keletkezett.

Megtörténik sokszor, hogy az ellentüz, ha kellő távolságban van felgyújtva a mozgó tűzszloptól, ez utóbbi elé kerül, ezek a szél irányával ellenkező oldalra, az

éző pászta ég felé csapkodó lángjai által okozott függőleges léghuzat által vonzátva. Ebben az esetben a harsznak vége. A két tűzszlop összezsap és fölfalja, megsemmisíti egymást s egy utolsó gyilkos ölelésben elhagyja a földet, melyen nem kínálkozik többé egyiköknek sem több fölemészteni való préda és martalék.

Az erdőégések leggyakoribb igazolására szolgálnak annak a régi igazságnak, hogy kis okok gyakran nagy eredményeket szülnek. A természetnek a maga zordon fenségében egyik legnagyobb szerű látványa egy meggyuladt erdő, mely milliókat képviselő értékeket semmisít meg rövid idő alatt a nélkül, hogy akaratlan okozója a legtávolabbról is sejtené az erkölcsi felelőség mily rettenetes mértéke terheli gondatlanságáért, könnyelműségéért. Különösen nálunk érdemesek ezen dolgok megszívlelésre, a hol a közérdekkel való nemtörődömség, a rend és fegyelem iránti érzék hiánya a közönségnél hihetetlen mértékben tapasztalható és sajnálatosan jellemzi kulturális fejlettségünk gyöngé fokát.

Pedig ha meggondoljuk, hogy csupán a gyufa, a mi az élet legparányibb szükséglete s a melyből, mint statisztikusok kiszámították, a nap minden percében körülbelül három milliót fogyaszt a polgárosult emberiség, egész erdőségek kiirtását teszi szükségessé évről évre, vagy hogy a közönséges czeruzafogyasztás annyira megritkította a vörös czedrusok számát, hogy a czeruzagyárak ügynökei ma már egész fölfedező utakat tesznek a világon, hogy a fa bősége idejében kerítésnek használt czedrusokat is drága pénzen összevásárolják, akkor némi fogalmat nyerhetünk arról, hogy a világ gazdasági jövője s az egész emberi civilizáció érdekében mily

TÁRCZA.

A légyott.

Jó makktermést adott az idén a «nagyerdő» s ezért a vaddisznók előszeretettel tartózkodtak a különben is jól kezelt területen.

Erdély egyik főura, kinek tulajdonát a szép fekvésű és jó vadállományyal rendelkező terület képezte, igaztoltan járt szobájában, s arcán azt a kifejezést lehetett olvasni gondolatainak, a midőn a magas ablakhoz lépve, a távolabb fekvő erdő felé kinézett, hogy valamit nagyon vár és óhajt.

Várakozásában s gondolataiban inasa léptei zavarták meg, ki bejőve, jelentette, hogy a holnapi vadászatra a meghívott vendégek már jönnek, közelednek a kastély felé. Még egy pár utasítás és parancs vétele után a főúr ismét egyedül maradt szobájában, mert az inas a kiadott rendeletek teljesítése végett kisietett onnan.

A főúr arcán mosoly kezdett felderülni, a mint maga elé nézve, gondolataiba mélyedt. Tehát mégis jönnek valamennyien, a mint látom. Csak a holnapi nap is ilyen szépen telne el, mint a mai, akkor gyönyörűen sikerülne a tervezett vadászat.

Ezenközben a vendégeket hozó fogatok az udvarra gördültek.

A háziúr szobáikba irányítá vendégeit, hogy ott átöltözve, a közös teremben az estét eltöltsék.

Már együtt volt az imént érkezett társaság, a midőn a kastély feljárója előtt egy elegáns fogat állt meg, a melyből egy teli bundába burkolózott úr lépett a kastély lépcsőire, hol a háziúrral találkozva, szobájába vonult, hogy átöltözés után a már együtt levő társaság közé vegyüljön.

Az elegáns fogatot, a melylyel a legutóbb érkezett vendég jött, egy fiatal, 22—24 évesnek látszó, jól megtermett legény, az istálló elé hajtotta, hogy ott a lovakat elhelyezze. Lovai kifogásával lévén elfoglalva, eleinte nem tekintett szét, hogy ki hol jár, s így egy fiatal, barna leányt, ki már egészen mellé érkezett, csak most vett észre. A leány, a ki rögtön megismerte az ifjút, a hogy ez az udvarra befordult kocsijával, már nem tudta tovább türtöztetni magát, arra vette útját, hogy helyes látása felől meggyőződjék, mert az első pillanatokban úgy tűnt föl neki, hogy talán nem is az, a kire ő gondolt. De a mint közelebb lépett, ráismert az előtte alig néhány lépésnyire álló kedvesére, a ki csak most vette észre a leányt.

Ajkaikon halk örömkialtás lebbent el.

fontos legalább azokat az elemi csapásokat a minimumra redukálni, a melyek az erdőállományt állandóan fenyegetik s a melyeknek eredő okai igen gyakran csak bűnös gondatlanságra, vagy a kockán forgó nagy érdekek iránti teljes tájékozatlanságra vezethetők vissza. Ha a polgári életben a közönség oly névelésére törekszünk öntudatosan, mely a közrend és közérdek magasabb czéljaikra való alkalmazkodást s egyéni szabadságunknak a közjó követelményei alá rendelését ültesse bele gondolkozásunkba, úgy ugyanezt a természet alkotásaival szemben is szem előtt kell hogy tartsuk, mert a teremtés végtelenségével szemben kötelességeink szentségét még hatványozottabb mértékben kell éreznünk.

Koros bükkfák sarjadzása.

Ismeretes dolog, hogy a bükkfa 30—40 éven túl már nem képes erőteljes sarjakat nevelni, a vén bükkfák pedig nem is sarjadzának ki. Megtörténhetik, hogy egyes helyeken, kisebb erdőbirtokokon a szálerdő-üzemről a sarjerdő-üzemre akarunk áttérni s vén bükkös helyén akarvánk bükk-sarjerdőt nevelni. Ez esetben természetesen leghelyesebb fokozatos felújító vágásokkal magavetés útján nevelni a fiatal bükkerdőt, de a hol a természetes felújítás nem sikerült, nem folyamodunk a sokkal költségesebb ültetéshez, hanem a vén bükkök tuskói körül kiméletlenül úgy kapáljuk fel a talajt, hogy a vén bükknek gyökereit is alaposan megsértjük. A megsértett gyökérrészekeken behegedési szövet fog képződni s éppen e behegedési szövetekből fognak a sarjak erőteljesen hajtani. A felkapálást legjobb ősszel végezni,

hogy a talaj a téli nedvességet is bőven magába szívja, tavasszal a sarjadzás annál erőteljesebben indulhasson meg. (L—l.)

Bányafa.

A bányászat a föld alatt vezetett aknák, utak beépítésére rendkívül sok faanyagot használ fel, annál is inkább, mert a bányákban beépített faanyagok a nedvesség és meleg miatt gyorsan romlanak s e miatt rövid időközökben kiváltandók.

Általában bányafának nevezzük a bányászat által használt 0·5—4 m. hosszú és 5—25 cm. vastag gömbölyű fát, legkeresettebbek az 5—16 cm. átmérőjű darabok.

A bányafának egészségesnek és egyenesnek kell lennie, csak annyi görbeség van megengedve, a mennyi a fának, mint czölöpnek a beverését nem akadályozza.

Legjobb bányafát ad a kiválóan tartós akác, ezután következik a tölgy, vörösfenyő, erdei fenyő, jegenyefenyő és luczfenyő. A bányafát rendszerint teljesen lekérgelik.

Ha bányafatermelésre egyenes megrendelésünk van, akkor már az erdőben a megrendelésnek megfelelő darabokra vágjuk fel a bányafára alkalmas faanyagot s megalkuvás szerint folyóméterenként vagy m³-ként adjuk el.

Ha nincs megrendelésünk, a bányafára alkalmas méretű fát teljes hosszban termeljük ki, arra ügyelvén, hogy minden egyes darab legalább is egy méter hosszú egyenes darabokká fűrészeltető legyen. Az így egész hosszúságokban termelt bányafákat köbtartalom szerint megállapított egységáron adjuk el. (L—l.)

— Végre találkoztunk — így szólt az ifjú. — Nem is hiszed, mennyit kerestelek és sehol sem tudtam nyomra akadni. Mostohád oly ügyesen csinálta eltávozásodat, hogy senki sem tudja, hogy hová lettél. Ha valaki kérdezi, hogy hol vagy, csak azt feleli, hogy vidékre mentél, és semmi egyebet nem lehet tőle megtudni.

— De végre, valahára, viszontláthatjuk egymást.

— A sors visszaadott nekem, mert tudja, hogy mennyire szeretlek.

A leány nem felelt, csak egy tekintetet vetett kedvesére, a ki e tekintetből teljesen megértette, hogy ő is viszont szerettetik.

Rövid beszélgetés után elhatározták, hogy a mint Zsuzsa a konyhán dolgát végzi, az istálló padlásán, a hol nem fogja őket senki sem zavarni, találkozni fognak.

Vacsora után a cselédség kivonult az étkező teremből, a hol a vacsorára valamennyiöknek terítve volt. Már mind kimentek, csak Laczi, a legutóbb érkezett kocsis volt még bent, kalapját keresve, melyet bejövetelekor valahová letett. Végre előkerül a tollas kalap. Egy tekintet Zsuzsára, melyet ez ugyanoly formán adott vissza, miközben az asztalon levő tányérokot szedte le.

— Tehát a hogy végeztél a konyhán, rögtön jössz ugy-e?

— Azonnal megyek, — felelt a leány — s azzal Laczi elhagyta a szobát. Kiment az istállóba és a pad-

lásfeljárón át a padlásra, a hol az ott levő szénára ült, hogy odavárja kedvesét.

A perczek napoknak tüntek föl előtte várakozásában. Feszült figyelemmel hallgatta, hogy nem hallja-e már kedvesének közelgő lépteit; de hiába, sok a dolga, nem jöhet még.

Már éjfél felé járt az idő, a midőn a vadász urak a tarokkot abbahagyták, hogy szobáikba térve, aludni menjenek.

Basa, a hatalmasan kifejlett barna medve, kit a társaság vacsora közben csemegével, édességekkel traktált, látva, hogy már nincs kilátása ilyesmire, kizamogott az udvaron át az istállóba, hogy ott a padlás feljáróján át a padlásra jusson, a hol az éjjelt a szénán fekvé szokta tölteni.

Az istállóban már teljes sötétség volt. Basa, ki sötétben is jól ismerte az utat, ügyesen mászott fel a lépcsőn a padlásra.

Laczi a léptek zajára örömmel gondolt a következő pillanatra, a mikor kedvesét ismét keblére ölelheti.

— Bizonyára sok dolgod volt, hogy ily soká jössz, — szólítja meg a szerelmesének hitt medvét. A medve megállt, valószínűleg azon gondolkozott, hogy mitevő legyen e tolakodóval szemben, a ki az ő helyét el meri foglalni?

A simafenyő.

A simafenyő (*Pinus strobus*) amerikai eredetű, de Németországban és Ausztriában oly régen van már megtelepítve, hogy felőle mint Európában honos fáról is beszélhetünk.

Németországban és Ausztriában általában azt tapasztalták, hogy a simafenyő zárt erdőkben nevelendő, hogy törzsei ágtszótán fejlődjenek, mert az ágas simafenyő törzse törékeny. Fehér, puha fája, melyen az évgyűrűk alig észrevehetőek, igen könnyű, ritkán vetemedik meg s legalkalmasabb ládák és hasonló asztalosárúk készítésére, épületfául kevésbé alkalmas, mert csekély a hordképessége. Padlók készítésére is igen alkalmas; a simafenyőből készült szobapadló úgyszólván hézagmentes, mert a deszkák nem asznak össze.

A simafenyő rendkívül gyors növésű, eléggé árny-tűrő, hatalmas fává növekszik; 120 éves korában a 40 m. magasságot eléri. Törzsfelődése a luczfenyőéhez hasonló; sima, egyenes, vaskos törzseket nevel.

A talaj iránti igényei igen csekélyek, talán még az erdei fenyőénél is csekélyebbek; az erdei fenyőt azonban talajjavítás tekintetében messze felülmulja. Fagykároknak kitett helyeken utánpótlásokra a legalkalmasabb, mert a fagyot fanemeink közt leginkább elviseli. Utánpótlásokra azért is alkalmas, mert gyors növéseivel a hézagokat hamar betölti. Hónyomásoktól is ritkán szenved.

(L—l.)

Csemetekertek zöldtrágyázása.

A csemetekertek trágyázásának fontosságáról ma már minden erdőgazda meg van győződve. Csakhogy a trá-

gyázás, ha a csemetekertek magasabb, nehezen megközelíthető helyeken fekszenek, igen költséges, sokszor alig kivihető munka. Az ilyen nehezen megközelíthető csemetekertek talajának javításánál alkalmazzuk a zöldtrágyázást.

Hogy a trágyázás teljes legyen, a csemetekert üres tábláit ősszel hamuval hintjük be. Tavasszal a hamuval beszórt ágyakat felássuk s azokba bükkönnyt vetünk el; vetés után a magot begereblyezzük. A különböző éghajlatokhoz alkalmazkodva, akkor vetünk, például május közepe táján, a mikor a hideget kevésbé tűrő bükköny elfagyásától már nem kell tartanunk.

A mikor a bükköny bimbóba hajt, a bimbókat sarlóval le kell ütni. A virágzást azért akadályozzuk meg, mert a virág és a termés az, a mi a legtöbb tápláló anyagot vonja ki a talajból. A bimbók leütése után még tovább hagyjuk a bükkönnyt nőni s augusztusban a talajba beássuk. Az így trágyázott csemetekertekben már ősszel jegenyefenyőt vagy tölgyemköt lehet vetni.

A bükkönnyel való trágyázás egyenértékű az istállótrágyával való trágyázással, hisz az istállótrágya sem egyéb, mint a marha gyomrán átment takarmány, s ha a bükköny vetése előtt ősszel még hamuzunk is, a hamuban levő ásványi tápláló anyagokkal együtt megadtuk talajunknak mindama alkatrészeket, melyek a fás növények erőteljes felneveléséhez szükségesek.

A zöldtrágyázás különösen a hideg agyagtalajokat javítja, mert nem csak porhanyóvá teszi a földet, de a földben elrothadó bükkönnyből származó humusz-képződéssel melegíti is.

(L—l.)

— Ülj ide mellém, hisz már alig győzlek várni, — biztatta az előtte álló medvét, mert szentül meg volt győződve, hogy az nem lehet más, mint kedvese.

— Ne félj semmitől, hisz nincs itt senki, — szól most újra.

A medve erre a biztatásra közelebb lépett a szénán ülő legényhez, úgy hogy arcából a lehellet Laczinak az arcát érte. Laczi csudálkozott kedvesének különös viselkedésén, hogy az miért nem méltatja őt feleletre s már kezdtek agyában különbnél különb gondolatok is fogamzani, különösen mikor a mindinkább erősülő szuszogástól már félni is kezdett. De újra erőt vett magán és kinyújtá karját az előtte álló alak után, hogy talán majd így leülésre tudja birni. De a mint a medve érzé tagjain az érintést, egy nagyot morgott, mely utóbb bömbölésbe ment át, aztán megkapta mindkét mancsával a fekvő ember derekát, felemelte a levegőbe és egy hatalmas lökéssel ledobta az istálló kövezetére.

Laczi a nagy ijedségtől és óriási szorítástól, melyel a medve átnyalabolta, s talán az esés következtében is eszméletét elvesztette s csak akkor tért magához, a mikor Zsuzsa egy gyertyával kezében az istállóba lépve, meglátta a földön fekvő, vértől átázott, élettelennek látszó alakot, s a cselédséget fölzavarva álmából,

ezen az eszméletlent kezelés alá vették. Rövid idő múlva Laczi bágyadtan tekintett szét maga körül, s eleinte nem emlékezett a történetekre, csak később, a midőn teljesen magához tért, mondta el a dolgot.

Zsuzsa, ki önmagát okolta a szerencsétlenségért, sirva kérte Laczit, hogy bocsássa meg azt neki, hogy nem jutott eszébe, hogy a medve ott szokott feküdni, mert különben más találat jelölt volna ki.

A vadászat reggel megkezdődött, de aligha mulattak az urak ott olyan jól, mint mikor Laczival az érdekes epizódot elbeszéltették.

(B. J.)

Vadászat Zrinyi Miklósnál.

(Vadászat-történeti adatok.)

Közli: *Gubitz Kálmán*, a Bács-Bodrog vármegyei történelmi társulat múzeum öre.

Eulia Cselebi török világ-utazó 1660—1664-ig nagyobb utazásokat tett Magyarországon. Élményeit naplószerű leírásokba foglalta. Az érdekes útleírásokat a Magy. Tud. Akadémia megbízásából *dr. Karácsony Imre* magyarra lefordította és jegyzetekkel ellátta.*

* Török-magyarkori történeti emlékek. II. oszt. *Irók*. A Magy. Tud. Akadémia kiadása. Ára 10 korona.

A Douglas-fenyő.

Lapunk olvasói bizonyára mindannyian ismerik eme szép és értékes fenyőfajtát, mely tűinek alakja, nagysága és elhelyezése tekintetében leginkább a jegenyefenyőre emlékeztet. Őshazája Amerika, hol ma is kiterjedt állabokat alkot s rendkívül értékes fájával az erdőbirtokosoknak óriási jövedelmet szolgáltat. Európába már régen áttelepítették s hazánkban is nem egy erdőgazdaságban és díszkertben gyönyörködhetünk az *Abies Douglasii* vidor fejlődésében. A laikus közönség érdeklődését különösen azzal vívta ki magának, hogy finom illatú gyantát tartalmaz.

Németországban Bismarck herceg sachsenwaldi birtokán már 1881. év óta tudományos alapon figyelik meg ez értékes fenyő növekvését. Egymás mellett mintegy 0.2 hektár (0.3476 k. hold = 556 □öl) kiterjedéssel két parcellát tűztek ki s ezek egyikét négyéves lucz-, másikát pedig ugyancsak négyéves Douglasfenyő-csemetével ültették be. Ma, 29. év múlva az egyes állabocskák a következő adatokat tartalmazzák.

A Douglasfenyő átlagos törzsmagassága 16.5 m., vastagsága 13 cm., s összes fatömege 95.6 m³. Ezzel szemben a luczfenyő átlagos törzsmagassága 10 m., vastagsága 9 cm. s összes fatömege 48.6 m³. Világos tehát, hogy a Douglasfenyő kétszerannyi fatömeget fejleszt, mint a lucz, nem is említve azon előnyt, hogy fája sokkal értékesebb, mint a luczé.

Kíváncsinos volna tehát, ha hazánk erdőgazdái e háládatos fanem tenyésztésével mennél behatóbban foglalkoznának.

(...r...y)

A legnagyobb fa kimulása.

A németországi dendrologiai társaság mult évi közleményeinek egyikében megemlékezik azokról a rettenetes erdei tüzekről is, melyek mult év őszén Észak-Amerikában a legvirágzóbb s legértékesebb erdőket elpusztították.

A fékevesztett elem behatolt a világhírű «Wellingtonia» erdőségekbe is s tönkretette azt az óriási «Wellingtonia gigantea»-t, melyet azon a vidéken «az erdők ősanija» néven ismertek.

Megcsontkítva, megszenesedve terül el most e faóriás a földön, melyet sűrű koronája annyi évszázadokon át beárnyékol.

Kerülete a gyökerek fölött, töben 26 m., törzsének hossza pedig 109 m. Korát 1300 évre becsülik. Faértéke pedig még eme siralmasan összeégett állapotában is egész vagyont képvisel.

Az idézett közlemény még megjegyzi, hogy Wellingtoniak, illetve Sequoiák ugyan a legvastagabb fái a földnek, de nem egyúttal a legmagasabbak is, mert az Ausztráliában honos «Eucalyptus amygdalina» egyes példányainak törzsmagassága a 152 métert is meghaladja.

(...r...y)

A vad etetése.

A nyalatók beállításával egyben a vad konyhaszükségletét is biztosíthatjuk, akár a téli, akár pedig a nyári időnyről legyen szó. A konyhasót az állati szervezet alig nélkülözheti. A fővad, a dämvad és az öz, agyaggyurma társaságában kapja a szükséges konyhasót. Vegytiszta agyagföldet sehol sem kapunk; ha egyéb nem, hát rendesen temérdek homokszemcse vagy vas-

Evlia Cselebi magyarországi utazásának egyik legérdekesebb részlete a Csáktornyan Zrinyi Miklósnál, vagy a mint törökösen ő mondja: «Zerin-oglu»-nál (vagyis Zerin-fi) tett látogatása. A látogatás célja az volt, hogy kiváltsa a Zrinyi Miklósnál fogságban levő behkei várkapitányt. E követség alkalmából részletesen leírja Zrinyi Miklósnál való fogadtatását, a behkei török kapitány kiváltását és a tiszteletére rendezett nagy vadászatot is. Ha a leírás egyes részleteiben Evlia Cselebi tolla túlsapong azon a kereten, a mely a valószínűség rovására esik: annak okát arra a keleti szokásra vezethetjük vissza, a mely még az íróknál is a szertelen nagyításokban nyilvánul.

Leírásai azért mégis becsesek, mert mindent megfigyelt s impressióit közvetlen a megfigyelés után jegyezte fel magának. A vadászatot így írja le:

«Légrádszik (=Légrád) várát is kedvem szerint megnéztem s a bántól (t. i. Zrinyitől) engedelmet kértem a távozásra.

— Három napja, hogy jöttél, maradj még néhány napig; reggel menjünk vadászatra, a vadászat is szórazótató látvány — mondá ő és visszatartott.

Reggel hetven kocsival ágyút vittek és százezer alabárdos, puskás lovassal és gyalogossal, a kik nem

frenk¹ kalpagot, hanem zöld és veres prémes kalpagot viseltek, dob- és trombitaszó mellett *Légrádszik* városából kimentünk.

Teljes hét óráig mentünk a mi határunk felé, hol a kirintiken² belül Zerin-oglu-nak egy magas kastélya van. Mikor oda érve megállapodtunk, a hegyekben és erdőkben nagy ágyúdörgés kezdődött; előbb azonban a rájákhöz³ emberek mentek s az a tengernyi ember háj-huj kiabálásban tört ki s az ágyúkkal is szüntelenül lövöldöztek, mire a hegyek vadjai mind a kirinti nevű helyre gyülekeztek és vesztőhelyükre jutottak.

Nagy Isten! az elefánt nagyságú szarvasteheneknek (?) szarvai villa gyanánt állottak, a vadkecske és öz nevű állatok mindegyike kasztámáni⁴ gyors öszvérhez hasonlított és vörös szőrű medvék jöttek, melyek mindegyike bagdádi oroszlánhoz hasonlított; a félelmes agyaras disznók nagyobbak voltak a számárnál, s a vadkecskék és a juhok olyanok voltak, mint a tulok. Annyi róka, sakál, farkas, hiuz és nyul jött, hogy azok számát csak a Teremtő tudja.

¹ Frenk=keresztény.

² Kirinti=torlasz.

³ Rája=jobbágy.

⁴ Kasztámun, Kis-Ázsia egyik tartománya.

alkatrész akad a legtisztább anyagú agyagfélében is. A vad, a fogai közt morzsolódó homok és kaviesszemecskéket kelletlen fejrázogatással fogadja s a költséggel és fáradsággal beállított nyalatókat akárhányszor ott is hagyja. A mai vegyeljárások előhaladottsága mellett alig érdemes az ilyen nyalatók anyagának egybeállításával házilag vesződni, a midőn aránylag csekély költséggel, teljesen kész állapotban olyan gyurmát kapunk, a melyet a vad örömet fogyaszt. Az ilyen vadtápszerrek előállításával foglalkozó vállalatok készítményei közt kétségtelenül figyelmet érdemelnek a Holfeld-féle nyalatókövek s egyéb vadtáplisztek, a minőket Eichwaldban Teplitz mellett gyártanak, s a melyekből évente temérdek mennyiségű került már eddig is hazánk egyes vadászterületeire. Ezek a vegyileg tiszta nyalatókövek homok- és vasmentesített agyagföldből készülnek. Részletes használati utasítást a megrendelő bármikor közvetlenül kaphat. A nyalatókövekben sok a növényi alkatrész, úgy hogy azokat az agancsos vad örömet nyaldossa, sőt fogyasztja. Azok az illatos alkatrészek, a melyeket e készítmények tartalmaznak, némileg hatással vannak az agancsképződésre is. Kísérleti telepeken, másnemű tápszerpótlékkal és egyéb nyalatóval el látott agancsosok, hasonlíthatatlanul gyöngébb fejlődést mutattak, mint azok, melyeket Holfeld-féle készítményekkel etettek. Azok a balzsamos füvek és illó olajok, a melyeket e tápszerhez felhasználnak, az agancsos vad emésztőszerveire is kihatnak, a mi végeredményben megint csak a minőség javítására szolgál. Csersavtartalmuk mellett pedig a vad azt a tanninanyagot, a mit részben a kéreghántás útján szerez, ez úton is magába szedegeti, a nélkül, hogy lépten-nyomon a kéreghántás rossz szokásának hódolna. Ilyen nyalatókból rendsze-

rint 40 hektárnyi ($1,738 \times 40 = 69.52$ k. hold) területen szoktak egyet-egyét a pagonyba állítani. A nyalatóanyag ára 100 kilónként 11 korona; a tápszerfélék 100 kilónként 94—136 korona ár között váltakoznak; mivel a fővad 33, a dämvad 25, az őz pedig 17 grammnyit igényel ebből naponta, az árak nem magasak.

A nyalatóhelyeket célszerű szimpla tetőfélével az esőzések ellen megóvni. A beállítás és megújítás is tiszta kézzel eszközözendő. A finyas agancsos a bagószagú s kellemetlen utóízű preparátumokat épen nem fogja csemegeként bevenni. *Gyulai Gy.*

Az állatok szín- és formaváltozása.

A hegyek közé menekül, sőt egészen északi honába vonul a tél, a mikor a nap ívvonala megnyulik, s a mikor sugarai megmelengetik az erdőt, mezőt. A végtelen hó és jégtakaró foltokra oszladozik és ezek is elolvadva a völgyekbe, sőt a lapályokra költöznek alá, mert a nap nem türi az egyhangú fehéret, mindeneket színpompává fest. Rálehelí színvegyületeit a földabroszra, juttat a szépből virágnak, bokornak, fának.

Új élet költözik ilyenkor az állatvilágba is.

Acélszerűen fénylő ünnepi köntösében vígan füttyü-rész a rigó s az ezernyi tarka-barka énekes kiesalogatja az embereket is az erdőbe.

De hiszen ilyenkor mi is levetjük téli gunyánkat és alkalmazkodunk a természet langy fuvalmához, mert a változatosság gyönyörködtet. Csak a tropikus égálj lakója és a zordon észak eszkimója nem ismeri azt az örömet.

Igy áll a dolog, ha nagyjában nézünk körül.

Mélyebb betekintés után azonban az örömmek képe

Az emberek folyton ágyúztak s az ágyúdörgéstől az állatok futva egy helyre jöttek s a király* és én ezt a kastélyból néztük.

Most a király azt mondja:

— Rajta! öljétek! — s ekkor az emberek a sok ezer állat közé menve, pusztítani kezdtek; a disznók és a medvék, azonban mintegy ötszáz(!?) embert megöltek.

— Ide ment, oda jött — mondogatták s hátulról a hegyekbe a magukkal hozott kátrányos frenk kötélből ritka halháló gyanánt hálókat készítettek s így az állatok el nem futhattak. A disznók és a farkasok dühükben az eléjük kerülő állatokat annyira tépdesték, hogy az összes állatok remegtek félelmükben; a medvék pedig egy helyre gyülekezvén, egy-egy ágas fadarabot kaptak fel, s az emberhez hasonlóan felállottak s a disznókat és a farkasokat dorongokkal verték(?) Az emberek ezeket is megölték s azon nap olyan vadászatot tartottak, hogy annak tiszteletére talán ezer kocsira való bort is megittak.

* Evlia Zrinyi Miklóst, hol bálnak, de legtöbbször királynak nevezi.

Ezután ismét Légrádsik várába térünk vissza. A következő napon a hercegtől (Zrinyitől) engedélyt kaptam a távozásra és Melek pasa urunknak hat lóval együtt egy frenyi bársonnyal bélelt üveges hintót, tíz pár arannyal kivert csövű, karikákkal forgó puskát, tíz vég paszomántos posztót és ötven pár festett német kurta köpenyt adott, melyek mind színes préműek, hogy olyan egy országban sícs. Tíz darab bagaria bört és tíz darab német medvebört is adván, a jegyzéket azokról kezembe adta. Tíz mohamedán foglyot is egy-egy lóra ültetve* fegyveresen elbocsátott.

— A pasa kedvéért szabadon bocsátottam őket — mondá és a tíz embert átadta nekem. Egy erszény úti-költséget, tíz vég posztót és tíz pár puskát ajándékozott nekem is s a pasa számára a leveleket átadván, ötszáz lovas katonát adott mellém kíséretül. A bántól elbúcsúzván, útra indultunk.

* A behkei kapitányt az óvatos és bizalmatlan Evlia Cselebi pár nappal előbb ezerhatvan válogatott katonából álló kísérettel útnak indította.

átváltozik ürömmé. A színpompa mögött szemeink elé tárul a lét és nemlét gyászos tülekedése, a hol az erősebbé a győzelem. Mindenütt támadás és védekezés, menekülés és üldözés, óvakodás az ellenségtől, a zsákmányszomjúság!

Ki kételkednék azon, hogy ez évezredek harcz folyamán, a melyben zsákmány és ragadozó egymást túlélni törekedtek, alakultak ki előnyösség és megfeleléség szempontjából bizonyos sarkalosságok, melyek a jelenlegi formáknak és színeknek megteremtőivé lettek.

A brit Darwiné az az érdem, mely a «mimikri» fogalmához fűződik. Ő kezdte kutatni azokat az okokat, melyek az állatok egymáshoz hasonlósságaira kihatással voltak. Nemesak maga kutatott, de megvilágításával úgy a tudósok, mint avatatlanok figyelmét ráirányította e tárgyra.

Már azelőtt ismeretes volt, hogy Délamerika egyes ritkább pillangói olyan nagymérvű hasonlatosságot mutattak fel a számosan előforduló és pazar színezésű helikonidákkal, melyekkel együtt éltek, hogy a szakértő rovargyűjtők is félrevezettek.

A helikonidákról megállapítottatott ugyanis, hogy undorító szaguk miatt, kirívó színezetük alapján, a rovarpusztítók őket mellőzték.

Ennek folytán, de ma is szorgosan kutatják a tudósok azokat az okokat, mely az állatokat arra indította, hogy külsejükben a viszonyokhoz alkalmazkodjanak, sőt más állatok formáját, külsejét vegyék át.

A számos példából csak néhányat említünk, mely faunánkon is előfordul.

A bükkfán gyakran látható egy légy, az *crystalis tenax*, mely a csalódásig hasonlít a méhhez s ettől csak abban különbözik, hogy nem négy, hanem csupán két szárnyal bir. Ugyancsak úgy áll a dolog a *trochilium apiformissal*, mely a nagy darázsokkal (Vespa crabro) igen azonos. Mindkét légyfélének azonban hiányzik az oly félelmetes fegyvere: «a fullánk».

Madaraink között a kakuk és a harkály azok, melyek hasolatosak, úgy hogy a népben az a hit, hogy a kakuk, mely augusztusban költözik el tőlünk, őszkor harkálylá változik.

Idővel a mimikri fogalmát kiterjesztették azokra az esetekre is, a midőn az állatok tartózkodási helyük, illetve környezetük színezetét utánozzák, vagyis szörméjük színeződik a helyi viszonyok szerint, sőt évszakokhoz képest rendszeren kétféleképp.

Az utánozás e módja a legelterjedtebb földünkön s lépten-nyomon észlelhető, különösen a zöldben élő állatokon.

Észrevétlen haladunk el a fűben meglapuló szöcske mellett. Minden aggodalom nélkül dugja elő háromlélű fejét a tóban a béka.

Csak gyakorlott szem látja meg a levélen a zöld pillangót s a leveli békát vajmi nehéz felfedezni, dacára annak, hogy jóslatait nem rest fennhangon közhírré tenni, sőt a legtöbbször kárba veszt minden törekvésünk, mert sötét alapszínű fakérgen sötétzöld, világoszöld levélen színét képes a világoszöld színtől egészen

sargaszöldig változtatni, akárcsak a kameleon. A tinta-hal igen feltűnő módon alkalmazkodik a tengerben, valamint az akváriumban is környezetéhez.

Nem kevésbé jelentős — különösen ránk nézve — az erdőn-mezőn tartózkodó hasznos és dúvad alkalmazkodása a terep színéhez. Nézzük csak a nyulak, szalonka, fűrj, fogoly, öz stb. nyáron sárgásbarna, télen szürkés színét. Sőt az állatok királya, az oroszlan is alkalmazkodik a környezethez, s innen következtethető, hogy nemesak védelmi rendszerből, hanem talán inkább azért, hogy zsákmányát jobban megközelíthesse.

A míg a hideg égélj alatt a fehér, fekete és szürke színek az uralkodók, addig a tropusokon a legváltozatosabb hangulatú színek fordulnak elő és pedig az amerikai forró égöv alatt a zöld és vörös, az ázsiai alatt a sárga és vörös színek fensőbbisével.

A sark-övek hó- és jégföldre területeit a fehér ruházatú jegesmedve és róka s más olyan állatok lakják, melyeknek habitusza a fehér és fekete, vagy a fehér és szürke vegyülete.

Találón festett délamerikai őserdőben úgy az állat, mint a növényvilág a zöld és vörös színek minden árnyalatát élénk tárja.

A papagájok ríktó színezete teljesen elvész a színpompás orchideák és aroidák közt és a bignoniák és bromeliák skarlátvörös virágzatával olvad össze. Élénk vörös avagy zöld színben pompázó kolibrik feltűnés nélkül ülik meg a vörös virágú lobeliákat, füksziákat és begoniákat.

Bizonyos tehát, hogy az állatok szín- és formaváltozása, eltekintve attól, hogy ezekre a táplálék, talaj és éghajlati viszonyok is nagyban befolyással vannak, nem a véletlennek műve, hanem összhangban áll a nagy természetben mindenütt feltalálható czélszerűséggel. Bő tér áll még rendelkezésre biológiai tanulmányok folytatására, melyben induktív munkával még nem egy új és érdekes pontot kell még e kérdésben megvilágítani.

Vidos Emil.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

Fiatal nyulak gondozása. A nyulfiak 6—8 hétig anyjuk mellett hagyatnak s hogy az ilyen állatkáknak első táplálékuk az anyjuk teje, azt — miután emlős állatról van szó — bizonyítani felesleges. Mint bármely más foglalkozásnál, úgy ennél is a gazda tudása, gondossága nagyban befolyásolja az ezen tenyésztési ágból eredhető jövedelmet, így a tenyésztőt akkor is érheti nyereség-vesztés, ha az anyanyulnak több utódot hagy meg, mint a mennyit az szoptatni képes.

Sokszor előfordul, hogy az egyik-másik csecsbimbó be van dugulva s így ha történetesen 7—8 db. nyulfit hagyunk meg egy anyának, úgy könnyen megeshetik, hogy néhány ivadék a kellő táplálékhoz nem jut.

Egy alkalommal 9 nyulfit hagytam meg az anyának s a 10-ik napon megállapítottam, hogy a míg 8 állatka

normálisan fejlődik, a 9-ik a fejlődésben teljesen visszamaradt, a mit annak kellett tulajdonítanom, hogy ezen kis mostoha, mint a család leggyöngébbike, erősebb, élelmesebb testvérei által az anya mellől el lett tolva. Ezen szegény párát megsajnálva, különös gondozásban részesítettem s mesterségesen táplálva elértem azt, hogy a 10-ik héten a testvéreit utólérte.

Hogy erőteljes ivadékokat nyerjünk, legezészerűbb egy anyanyulnak maximum 4—5 db. nyulfit meghagyni, ezenfelüli szaporulatot pedig dajkanyul alá adhatjuk, de ha ilyen kéznél nem lenne, nem marad egyéb hátra, minthogy a szaporulat egy részét megsemmisítjük.

Rozsos borsó termelése. Kiválóan szereti a márgás és a sárga agyagtalaju szántóföldeket, de sikerrel termeszthető homoktalajon is, ha az jó erőben van. Miután a rozsos borsó nem más, mint az őszi roz és az őszi borsó oly arányú keveréke, mely áll $\frac{2}{3}$ -ad rész borsó és $\frac{1}{3}$ -ad rész rozsból, természetes dolog, hogy őszzsel jól elkészített földbe kell azt vetni. Ha sovány a talaj, akkor az első szántás előtt a földre kat. holdanként 200 klg. 18%-os szuperfoszfátot és 60 klg. 40% kálisót szórunk szét, azért akkor, hogy ismételt szántással azt minél jobban szétoszthassuk a talajban.

A rozsos borsót különben elsősorban nem magnyerés, hanem korai zöldtakarmány nyerése céljából szokás termesztetni. Magtermesztést rendszeren csak annyiban üzünk, hogy a takarmány termesztéséhez szükséges évi magszükséglet biztosíttassék; de termesztendő a mag eladása céljából is, ha a talaj és az éghajlati viszonyok a borsó magtermesztésére kedvezők. A márgás talaj, ha nem túlsóvány, ezen feltételnek megfelel. A borsót a rozsz közöl rostálás és triörözéssel választjuk ki.

A rozsz között visszamaradó törött borsószemek a rozsnak liszté őrlését nem befolyásolják s a kenyér minőségét egyáltalán nem rontják, a mint ezt ily irányú németországi tapasztalatok igazolják, a hol az őszi borsót megörölve a kenyérliszt közé keverik. Eladni azonban az ilyen rozszot bajos, de ez nem is képezheti a termesztés célját; a borsót eladjuk, a rozszot pedig házilag értékesítjük. A rozsos borsót, 150—160 litert számítva kat. holdjára, szeptember hóban vetjük. (bl.)

Friss szilva eltartásában egy gyümölcsész a következőképp jár el: A teljesen érett és ép szilvát szárával együtt óvatosan leszedvén, részint úgy mint van, részint selyempapirba csavarva behelyezi befőttes üvegekbe, vagy belül mázos, új cserépfazekakba, pergamenpapírral vagy hóllyaggal az edények száját beköti, a kertben 3 lábnyi mély gödrökbe helyezi, beföldeli s a hant tetejébe — hogy télen fagy ne érhesse — lomb- és levélréteget tesz. Így, mint mondja, husvétig is eláll a szilva.

Különfélék.

Könyvismertetés. «A magyar birodalom fontosabb fásnövényeinek mag- és termésátározója» czímen hézagpótló munkát állított össze Petricsck Adolf m. kir. segéderdőmérnök. Célja a kis füzetnek gyakorlati se-

gédesszöközt nyújtani a magyar birodalomban honos és honosított fontosabb fásnövényeket azok magvai és termései után meghatározni, illetőleg ismeretlen magvak minőségét megállapítani. A 87 oldalas kis füzet, melynek segélyével a fásnövényeket és azok magvait nagy könnyűséggel határozhatjuk meg, Joerges Ágost özv. és fia könyvkereskedő czég kiadásában, Selmezbányán jelent meg. Ára: 1 kor. 60 fillér.

Kinevezés. Lapunk 13-ik számában közöltük a zalavármegyei járási erdészeti altisztek kinevezését. Ebből a közleményből kimaradt Bézs József nónai járási erdőőr neve, a ki ugyanakkor főerdőőrré neveztetett ki.

Nyugdíjbiztosítás. Varga Mihály, sárosmegyei erdőőr az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztár rendes tagjainak III. csoportjában 2-szeres tagsággal haláleseti segélyre biztosított. — Kis Dénes járási erdőőr Alsófehér vármegye részéről az I. csoportban kétszeres tagsággal nyugdíjra biztosított, míg a saját költségén ezen biztosítást háromszoros tagságváltásával ötszörösre emelte.

A kigyó táplálkozása. Hagenbeck, a híres állatkereskedő, Hamburg mellett levő nagy állatparkjában kísérletet végzett arra nézve, hogy mekkora egy óriáskigyónak az étvágya. Az állatkerti kigyó néha fél, sőt egész évig is mozdulatlanul fekszik és ez idő alatt nem is eszik. Utána egy házinyúllal vagy tyúkkal az éhsége többnyire lecsillapítható. Azelőtt általánosan elterjedt volt az a nézet, hogy az óriáskigyó csak eleven állatot eszik, de Hagenbeck megölt állat elfogyasztásához is hozzászoktatta a maga kigyóit. A kigyó azzal árulja el éhségét, hogy nyugtalanul mozogni kezd. Ha ilyenkor megölt vagy elhullott állatot dobnak a ketreczébe, vilámgyorsan ráveti magát, körülsavarja és fogaival rendszeren a préda fejét ragadja meg. Körülsavarodás közben a torka néha egy méternyire is kitágul. Egy 25 láb hosszú borneói óriáskigyó negyvenöt fontos malacot félóra alatt fogyasztott el. Egy pithon két kecskét falt fel s pár nap múlva egy hetven fontos kőszáli zergét evett meg, melyet előbb két, később három csavarodásban gyűrűzött körül s hatalmas izmaival összetörvén csontjait, alaposan megvékonyított, hogy annál könnyebben elnyelhesse. Meg lehetett figyelni, hogy a zerge teste négy-tizenöt percnyi időközönként mindig egy-egy rándulással csúszott lejjebb a torkába. Harmadfélórai marcangolás után a zergének már csak a lába látszott ki a kigyó torkából. Az emésztés aránylag gyorsan, kilencz-tíz nap alatt történik. A negyvenöt fontos malacz teljes megemésztése, Hagenbeck észlelése szerint, tizenkilencz napig tartott. Érdekes az a megfigyelés is, hogy ha a kigyó hullát nyel el, akkor vízmenedenczét keres fel, napokig elhever benne, s csak a fejét tartja ki belőle.

A vizsla intelligenciája. Egyik kiváló nimródánál történt a következő eset, mely igen érdekesen tünteti fel a vizsla magasfokú intelligenciáját. Nevezett vadász vizslája ugyanis nemesak mint ilyen teljesít hasz-

nos szolgálatokat urának, de odahaza is élénk figyelemmel kíséri úrnőjének parancsait s szemmelláthatóan igyekszik hasznos szolgálatokat teljesíteni. Így egy alkalommal is igen nagy zavarából mentette ki a ház népét. Egy kotló tyúk ugyanis hogy-hogynem megszökött a tojásokról. Nagy riadalom támadt, mozgósították az egész ház apraja-nagyját utána. Észrevette ezt az okos «Lady» — mert így hívják a kutyát — s egykettőre elfogta a szőkevényt a kertben s a legfinomabb fogással hozta diadalmasan a ház úrnőjének vissza. «Lady» dicséretet kapott s a kotlót az ő szemelattára visszahelyezték fészkére. Történt, hogy egynehány napra rá a kotló ismét megszökött. Észrevette ezt «Lady» s a nélkül, hogy bárki is utasította volna, a szőkevény kotlót elfogta, aztán visszaczipelte a fészkére, gyöngéden reányomta s lefeküdt hozzá örködni, hogy valami képen ismét meg ne szökhessék.

A vöröshagyma használhatósága. Sokféleképpen használható a hagyma, mint élelmiszer, gyógyszer és szépítőszert (hajnövesztő), de még néhány esetben tett nagy szolgálatot. Igen eredményesen tisztítja a levegőt, penészszagú helyiségben vagy rosszillatú betegszobákban stb. Néhány nagy hagymát keresztben szétvágva, a szeleteket vízzel telt tányérokra rakjuk. A szoba levegője bámulatos gyorsan megtisztul és a hagyma undorító szagú lesz. Az eljárást ismételhetjük és a használt hagymát eldobjuk. Hosszában kettévágott hagymát szárazra szárítjuk, az akasztva, ez elriasztja a pákosztos madarakat az érett gyümölestől.

Időjelzés. A «Meteor» augusztus hóra a következő időjelzést teszi közzé: augusztus hó csomópontjai 1, 4, 5, 6, 8, 12, 16, 17, 18, 20 és 24-re esnek, a melyek közül legerősebb hatásúak a 4, 6, 12, 18. és 20-ikiak. A 4-iki csapadékos, a 6-iki hűvös, szeles, esetleg zivataros, a 12-iki meleg, a 18-iki szeles, viharos, zivataros, a 20-iki pedig meleg jellegű. Augusztus havában fejlik ki még aránylag leginkább nyarunk meleg jellege, de ezt is zavarni fogja a 6-ika körül Szaturnusz és 18-ika körül Jupiter együtt állásával, midőn napkitörések esetén jégesőt is kaphatunk, a melynek kifejlődésére különben augusztus hó meleg jellege a többi csomópontkor is alkalmas lesz.

Hivatalos közlemények.

Mérgezési engedély kiadása.

S..... és L..... vármegyék közigazgatási bizottságai a t.....i erdőhivatalnak, illetve a l.....i főerdőhivatalnak azon kérelmeit, hogy a dúvadak mérgezésére vonatkozó engedélyeket — eltérőleg az alispánok által ez ügyben hozott elsőfokú határozatoktól — ne csak a vadászati tilalmi időszak beállta utáni téli időszakra, hanem a tél kezdetére, tehát a mérgezésre legalkalmasabb időszakra is megadják, másodfokú határozataikkal azzal az indokolással utasították el, hogy a szomszéd vadászterületek tulajdonosainak és bérlőinek

kopói, az engedélynek ily értelemben való megadása esetén, könnyen annak a veszélynek lehetnek kitéve, hogy a mérgezés alatt álló területre eltévedvén, ott a mérgezőanyagokat felvegyék és elhulljanak.

A t.....i erdőhivatalnak s a l.....i főerdőhivatalnak felelőseinek folytán a m. kir. földművelésügyi Miniszter úr az ügyet harmadfokban elbírálás tárgyává tevén, a következő határozatot hozta:

A m. kir. földművelésügyi miniszter 1909. évi július hó 2-án 46865/VII/3. szám alatt S..... és L..... vármegyék közigazgatási bizottságaihoz intézett rendeleteinek kivonatos másolata.

A t.....i erdőhivatal, illetve l.....i főerdőhivatal kerületéhez tartozó erdőgondnokságok részére kiadandó s a kártékony és ragadozó vadak pusztítására irányuló mérgezési engedélyek tárgyában f. évi hó ..-én tartott rendes havi ülésén f. évi ... K. b. szám alatt hozott másodfokú határozatát a t.....i erdőhivatal, illetve a l.....i főerdőhivatal által megfeleltetett részében oda módosítom, hogy a mérgezési engedélyek az 1895. évi 23542. szám alatt kiadott utasítás s ezzel kapcsolatban kiadott 1897. évi 25444. és 1900. évi 16086. számú belügyminiszteri rendeletek szellemében, mindenkor már a tél kezdetétől fogva s illetőleg a mérgezésre alkalmas időszak egész tartamára adandók meg, mert a közigazgatási bizottság a mérgezési időt s annak tartamát csakis az elől idézett 23542/1895. számú utasítás, s nevezetesen annak 8. §-a szerint korlátozhatja, továbbá, mert a hasznos vad ápolásához és ennek szakszerű tenyésztését és szaporítását veszélyeztető kártékony és ragadozó vad irtásához fűződő országos érdekek a szomszédos vadászterületek bérlői és tulajdonosai által folytatott kopászat vagy más ebekkel üzött vadászat magánérdekeinek alá nem rendelhetők s végül, mert a kártékony és ragadozó vadak mérgezése éppen a tél kezdetén szokott leginkább sikerre vezetni, a szomszédos vadászterületek bérlői és tulajdonosai pedig a vadászatot, ha ebeiknek a mérgezési eljárás alatt álló területre való kóborlásától tartanak, kopászat mellőzésével is szabadon gyakorolhatják. Erről a közigazgatási bizottságot előlíditott felterjesztése mellékleteinek visszaküldése mellett további szabályszerű eljárás végett értesitem.

A miniszter megbízásából: *Róth* s. k.,
miniszteri tanácsos.

*

47194/VII-3. szám. M. kir. földművelésügyi miniszter.

Lődíjak megállapítása.

Az idénylelövésre, vagy bárczázásra és fővadtelepítésre fenntartott, továbbá a kincstári erdészeti személyzet részére, vagy tanulmányi célra kihatott, úgyszintén a bérbe ki nem vett vadászterületek felügyeletét és kezelését illetőleg hivatali elődöm által 64141/1904. sz. alatt kiadott utasítás «Függelék»-ének C) 2. tétele alá a személyzet által bérbe nem adott vadászterületeken elejtett ragadozók után pótlólag a következő lődíjak felvételét rendelem el:

1. Vidra és nyércz	— — —	5.—	korona.
2. Borz	— — — — —	1.—	«
3. Menyét	— — — — —	1.—	«
4. Üregi nyul	— — — — —	0.50	«
5. Pele	— — — — —	0.50	«
6. Szarka	— — — — —	0.20	«

Végül értesitem, hogy a szárnyas ragadozók fiókáíért a lődij fele része fizetendő.

Budapest, 1909 június hó 19-én.

A miniszter megbízásából: *Róth* s. k.,
miniszteri tanácsos.

A magyar államerdők kezelésének igazgatásával megbízott összes magyar és horvát-szlavonországi erdőigazgatóságoknak, főerdőhivataloknak és erdőhivataloknak.

Az «Országos magyar vadászati védegyelet» jutalmazási felhívása.

Az «Orsz. magyar vadászati védegyelet» legutóbb megtartott igazgatósági ülése újból 3000 korona jutalomösszeget szavazott meg a folyó évben leendő kiosztásra olyan hivatásos vadászok, vadőrök, vadőri teendőkkel is megbízott erdőőrök és közbiztonsági közegek részére, a kik a hasznos vadak védelme, tenyésztése, a kártékony vadak pusztítása és különösen a vadászok elleni bátor és kötelességteljes viselkedésükkel magukat kitüntették s a megjutalmazásra kiváló érdemeket szereztek. Ez az egyesület 29 évi fennállása óta rendkívül sokat tett a vadászat érdekében. A védegyelet hivatalos közlönyének, a «Vadászlap»-nak hasábjain rendszeres agitációt fejt ki a vadászati bajok orvoslása, a vadászati szakoktatás fejlesztése, a hasznos vadtenyésztés és általában a vadászati ügy előmozdítása, a vadászati szakismeretek terjesztése stb. érdekében. A védegyeletnek ezen jutalomösszeg kiosztásával az a célja, hogy a vadászat szolgálatában álló közegek ambícióját növelje, érdemeiket megjutalmazza, őket a jövőben is lelkiismeretes szolgálatra serkentse. A vadászati sport gyakorlása végett ma már messze országokból jönnek hozzánk passzionátus vadászok, akik temérdek pénzt hagynak itt az országban, holott még csak 25—30 évvel ezelőtt is igen siralmas állapot uralkodott nálunk a vadászat terén. Ez előnyös változást részben a védegyelet hivatalos közlönyének, a «Vadászlap»-nak lehet tulajdonítani. A vadászati védegyelet elnökének, herczeg Esterházy Miklósnak kibocsájtott felhívása a következő:

Felhívás.

Az 1909. évi kitüntetések és jutalmazásokra az «Orsz. m. vadászati védegyelet» igazgatósága, az alapszabályok értelmében ezennel közzé teszi, hogy a folyó 1909. évre 3000 K-t irányozott elő, hogy abból a vadállomány megvédése körül az 1909-ik évben kiváló érdemeket szerzett hivatásos vadászokat, vadőröket, vadőri teendőkkel is megbízott erdőőröket, nemkülönbén a közigazgatási, közbiztonsági és pénzügyi hatóságok alatt álló ama buzgóbb közegeket, a kik a vadászati törvény ellen elkövetett kihágások üldözése, kipuhatólása és

fejlesztése által szereztek érdemeket, hiteles ajánlatok folytán érmekkel kitüntesse, vagy pénzbeli jutalmakban részesítse. Az érmek bronzból vagy ezüsből, — a jutalmak 50 K-tól 100 K-ig terjedő összegekben adatkak a vadászati szempontból kártékony vadak és állatok eredményes pusztításáért; a hasznos vadak tenyésztése körül elért kiváló sikerekért; vadászok elleni sikeres működésért és följelentésért s azokkal szemben tanúsított bátor és kötelességteljes viselkedésért. Ezen jutalmakra elsősorban igényt tarthatnak a vadőrzésre fölesküldött, illetőleg a hatóságoknál ilyennek bejelentett egyének, ha maguk, vagy szolgálatadójuk az «Orsz. m. vadászati védegyelet» tagjai. A kitüntetésre, vagy jutalmazásra — általános, egyszerű jó magaviselet, vagy hosszú szolgálat nem elégségesek, azokra csakis a vadászati ügy érdekében kifejtett és az itt elősorolt feltételek szerint minősülő, kiválóan eredményes munkálkodás érdemesít.

Oly esetekben, midőn az illető vadőröz keresetképtelenné válik, a «Védegyelet» esetleg évi segélyben is részesíti az illetőt, vagy özvegyét és árváit, a mi több évre is kiterjedhet. A bejelentések az eset megtörténte után lehetőleg mielőbb, de legkésőbb 1909. évi október hó végéig az egylet titkárságához (Budapest, VIII., Gyöngygyűk-utca 13. szám) intézendők. A bejelentésbe irandók: a) az ajánlottnak neve, kora, polgári állása, foglalkozása, eddigi magaviselete és szolgálati éveinek száma; b) rövid, hű leírása a cselekménynek, melynek következtében az illető kitüntetésre vagy jutalmazásra ajánlatik; megnevezése az illető királyi bíróságnak, a hol az ügy feljelentetett; c) az a) b) pontok alatt felsoroltak bizonyítása a vadászat tulajdonosa által, oly kijelentés mellett, hogy tudomása szerint az esemény előadása a valósággal megegyez; d) ajánlat ugyanattól a körülményekhez képest kitüntetésre vagy jutalmazásra, a mit az «Orsz. m. vadászati védegyelet» igazgatósága — fentartván magának az elhatározást — irányadóul veend. A jutalmazások és kitüntetések időnként az egylet hivatalos lapjában, a «Vadászlap»-ban közölhetnek.

Budapest, 1909. évi június hó 9.

Az «Országos magyar vadászati védegyelet» nevében:

hy Esterházy Miklós, s. k.
elnök.

Szerkesztői üzenetek.

S. M. Ha Ön az 1879. évi XXXI. t.-cz. 38. §-a alapján felasketett erdőaltiszt, akkor — mint azt már igen gyakran megtörtént — Önnek kettő (2) db. adómentes fegyver tartására van joga s így Önnek, a bizonyára elnézésből kirótt adó, okvetlenül visszafizetendő. Ön a kirótt s Ön által tényleg meg is fizetett összeg visszatérítését már kérte s azt írja, hogy ha kérelme elutasíthatnék, «a pénzügyminiszter úrhoz meggy kihallgatásra» Kár lesz magának felesleges költségeket okoznia. Abban a nem remélt esetben, ha a községhez beadott kérelme nem nyerne kedvező elintézés, forduljon fellebbezéssel a törvényhatóság közigazgatási bizottságához.

L. J. 1. A vadászatról szóló törvény 36. §-ának azon rendelkezését, mely szerint a vadászati kihágás miatt kirótt «pénzbüntetésnek fele mindenkor a feljelentőt illeti», a közigazgatási eljárás egyszerűsítéséről szóló 1901. évi XX. t.-cz. 23. §-a megváltoztatta, amennyiben «a közigazgatási hatóságok által hozott itéle-

tek alapján befolyó összes büntetéspénzeknek, valamint az elkobzott és gazdátlan jószágoknak értékesítéséből befolyó összegeknek felerésze a községet illeti, másik felerésze pedig a pénzügyminiszter kezelése alá tartozik».

2. Felesketett erdőőr vagy vadőr az őrizetére bízott vadászterületen tetten ért, de onnan idegen területre menekülő orvvadászt ezen idegen területen is üldözheti mindaddig, míg őt fel nem ismeri. Az ekként tetten ért vadorzót azonban letartóztatnia, illetve a legközelebbi községi hatóságához kísérnie, a vadászatról szóló törvény 42. §-a értelmében csak akkor van joga, «ha magát fel nem ismerhetővé tette, nevét eltagadta, vagy állandó lakhelye ismeretlen.»

3. Kilátásba helyezett közleményeit szívesen fogadjuk.

B. D. 1. A Flaubert-fegyver, ha vadászati czélokra alkalmas s azt tulajdonosa vadászati czélokra tényleg használja is, adóköteles.

2. Hogy a felesketett erdőőr a tetten ért *erdei kihágót* milyen körülmények között tartóztathatja le, erre lapunk 6-ik számában B. Cs. J. alatt közölt szerkesztői üzenetünkben részletesen megfeleltünk. A vadorzó letartóztatására nézve pedig olvassa el az L. J.-nek szóló 2. alatti fentebbi üzenetünket. Nyilvánvaló tehát ezekből, hogy ha az erdei kihágó vagy vadorzó az Ön felszólításának nem engedelmeskedik, s nem *engedi magát bekísértetni*, hanem többszörösen *kisérletet tesz arra, hogy elmeneküljön*, akkor joga van őt megkötöznie.

Sz. B. Erdőlegényné történet kineveztetése előtt a görgény-szentimrei erdőőri szakiskolában napibéres munkavezetői minőségben egyfolytában eltöltött szolgálati ideje nyugdíjazása alkalmával be fog számíttatni az állami szolgálatban eltöltött időbe, mert az Ön eseténél megszaktítás nincsen. A földmiv. miniszt. úrnak 1893. évi 19633. számú körrendelete értelmében ugyanis az erdőőrök és főerdőőrök nyugdíjazásánál az erdőőrré történt kinevezés előtt napibéres segéderdőőri, erdőszolgai-erdőlegényi, avagy állandó napszamos (munkás) minőségben töltött szolgálati idő is beszámítandó, ha e szolgálatok között megszaktítás nem volt.

S. J. 1. Kereskedő vagy iparos czégeket elvből nem ajánlhatunk. 2. Csikója érdekében legcélszerűbb lesz levélileg a mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtok-igazgatóságához fordulnia.

Özv. P. L.-né. Egyéves önkéntesi katonai szolgálatra bevonuló fia részére a nevelési járulékot csak abban az esetben kaphatja meg folytatólag, ha a fiú 20-ik életévét még nem töltötte be.

K. L. A kért lappéldányt, noha a II. évfolyam készlete teljesen elfogyott, különös véletlen folytán megkaptuk s kívánságához képest Rovignoba elküldtük.

P. A. A földmiv. ügyi miniszter úr kiadásában megjelent: Herman Ottó «A madarak hasznáról és káráról» című művének harmadik bővített kiadását Nagel Ottó könyvkereskedőnél Budapesten (VIII., Múzeum-körút 2. sz.) 1 koronáért rendelheti meg. Ez a harmadik kiadás, mely 398 oldalas vaskos könyvet képez, 4 színes képet és 138 ábrát tartalmaz.

Z. A. Ha Ön az 1879. évi XXXI. t.-cz. (erdőtörvény) 17. §-ában említett birtokos erdejében szolgál, akkor *erdőtisztnek* nem nevezheti magát, mert az említett törvényezikk 36. §-a értelmében *erdőtiszt* a 17. §-ban megnevezett erdőbirtokosok erdeiben csak oly egyén lehet, a ki a) feddhetlen életű és b) a ki az erdészeti főiskolát (akadémiát) elvégezte és az erdészeti államvizsgát beföldön letette. Ha azonban Ön nem a 17. §-alá tartozó erdőbirtokos erdejében szolgál, akkor olyan czímet használhat, a milyet Önnek a birtokos adott, mert az erdészeti czímekek használata nálunk ez idő szerint törvényhozási úton szabályozva még nincs.

B. M. Az 1890. évi I. t.-cz. 25. §-a értelmében az erdőőrök nem tartoznak utadót fizetni. Miután a törvényben nincs kimondva, hogy milyen erdőőrök, ennél fogva — véleményünk szerint — Ön sem tartozik azt fizetni.

G. G. Az állami erdőhivatal hivatalos helyisége Budapest, V., Zoltán-utca 16. szám alatt, a kir. erdőtelügyelőség hivatalos helyisége pedig Budapest, II., Margit-körút 49. szám alatt van.

Városi erdőőr. 1. Első kérdését nem értjük; szíveskedjék azt részletesebben megismételni, vagy pedig feltesse hivatalától ez ügyben tanácsot kérni. 2. Lapunk csak magyar nyelven jelenik meg.

K. I. Az álláscsere vonatkozó hirdetését jelen alakjában nem közölhetjük, mert habár megengedjük, hogy Ön most olyan szép tekvésű állomáshelyen van, a hol vasuti állomás, posta, iskola, orvos, gyógyszerár, stb. is van, ebből még sem következik az, hogy az illető, a ki hajlandó lenne Önnel állást cserélni, szintén oda fog kerülni, mert ez tisztán az Ön hivatalfőnökétől függ. Már pedig mi, a kik az erdészeti altisztek érdekeit szolgáljuk, nem nyújthatunk segédkezet ahhoz, hogy egyeseket esetleg csalódás érjen. Ha azonban hirdetését úgy küldi be, hogy ki volna hajlandó az Ön erdőhivatali kerületébe állás-

csere útján átmenni, úgy erre vonatkozó hirdetését szívesen közöljük.

O. M. Kérdésére levélben válaszoltunk; reméljük, hogy megkapta.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Erdőőri állást keres 24 éves, róm. kath. válású, nős egyén, a ki a két éves erdőőri tanfolyamot jó sikerrel elvégezte, az erdőőri szakvizsgát letette s két évi gyakorlattal bír. A vadászati teendőiben jártas. Megfelelő állást azonnal elfoglalna. Czime a szerkesztőségnél megtudható.

Sétaffy Gyula Kutti-i (Nyitramegye) Kenneleből ideális szép telivér **vizslakölykök**, valamint teljesen ferm **vizslák** olcsón kaphatók. Idomításba is fogadok vizslákat.

(2. XII. 9.)

47649/1909. sz.

Kincstári vadászterület bérbeadása.

A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság kerületéhez tartozó fogarasi és streza-kercisorai m.-kir. erdőgondnok-ságban fekvő Ucsisora, Podragul, Bulca, Valea Domnei, Laita, Negoii, Riul mare és Valea Porumbacelul elnevezésű s a vadászati törzskönyvben XII/A. és B. alatt nyilvántartott mintegy 21835,6 kat. holdas vadászterületnek az 1909. évi május hó 1-ső napjától számítandó 15 (Tizenöt) egymásután következő évre leendő bérbeadása érdekében a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóságnál f. évi augusztus hó 10-én délelőtt 10 órakor nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

Kikiáltási ár az 1909. V/1-től 1914. IV/30-ig terjedő első öt éves időszakra 3000 korona, az 1914. V/1-től 1919. IV/30-ig terjedő II-ik öt éves időszakra 4000 korona, az 1919. V/1-től 1924. IV/30-ig terjedő III-ik öt éves időszakra 5000 korona.

Bánatpénz 500 korona.

A terület vadállománya: zerge, medve, őz, vadszertés, siketfajd és kedves apróvad.

Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár; társulatok azonban, valamint kincstári és állami tisztviselők ki vannak zárva.

Bővebb felvilágosítások a földmiv. ügyi ministerium VII/3. ügyosztályában, továbbá a kolozsvári erdőigazgatóságnál szerezhetők.

Budapest, 1909. évi július hó.

(3.) **M. kir. földmiv. ügyi minister.**

Pályázati hirdetmény.

Nagy-Küküllő vármegyében Sályai és Egerbegy községek határára kiterjedő sályai erdőőri kerületben megüresedett összesen 720 korona készpénz illetménynyel és természetben kiszolgáltató 16 ürm. házhoz szállítandó tüzfával és 3 drb szarvasmarha nyári legeltetés jogosultságával, vagy ezen természetbeni járandóságok megváltásával egybekötött II. oszt. erdőőri állásra pályázat hirdetettik.

Pályázók felhivatnak, hogy

- erdőőri szakvizsga-bizonyítvánnyal,
- keresztlevéllel,

c) családi állapotukat is igazoló erkölcsi bizonyítványval,

d) eddigi alkalmazásukról szóló szolgálati bizonyítványval,

e) ép szellemi erő és egészséges testalkatukat, hibátlan beszé- és hallóképességüket igazoló orvosi bizonyítványval felszerelt és a közigazgatási erdészeti albizottsághoz Segesvárt címzett, sajátkezüleg irt kérvényüket 1909. évi augusztus hó 10-ig alulírott m. kir. állami erdőhivatalnál annál is inkább igyekezzenek benyújtani, mivel az elkésztetten érkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

A kérvényben megemlítendő, hogy a magyar nyelven kívül minő idegen nyelvet beszél.

A kinevezendő erdőőr állását a kinevezéstől számítandó 15 napon belül elfoglalni köteles.

Kelt Segesváron, 1909. évi július hó 20-án.

(4.) *M. kir. állami erdőhivatal.*

Pályázati hirdetés.

A Zalavármegyében lévő állami kezelés alatt álló erdők őrzésére szervezett egy III. oszt. járási erdőőri állás Kotor székhellyel elhalálozás folytán megüresedett.

Az erdőőri állás következőleg van javadalmazva: évi 700 korona bérrel, évi 160 korona lakpénzzel, évi 10 korona írószer-átalánnyal.

Azok az erdőőrök, a kik ezen állásra pályázni kívánnak, kérvényüket 1909. évi augusztus hó 15-ig nyújtják be a m. kir. állami erdőhivatalhoz Zalaegerszegen.

A kérvények felszerelendők anyakönyvi kivonattal, ép és erős testalkatot tanúsító orvosi bizonyítványval, a lakóhelyük előjáróságától kiállított erkölcsi bizonyítványval, illetve a szolgálatban levők kérvénye szolgálati bizonyítványval és erdőőri szakvizsga-bizonyítványval. Olyan erdőőrök, a kik 35-ik életévüket már betöltötték, nem pályázhatnak.

Az állás 1909. évi szeptember hó 1-én foglalandó el. Zalaegerszeg, 1909. évi június hó 29-én.

(5.) *M. kir. állami erdőhivatal.*

Jegyzéke

azoknak az erdészeti szakmunkáknak, melyek az «Az Erdő»-re előfizető erdészeti altisztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-u. 6 sz.) az alábbi kedvezményes áron rendelhetők meg:

Bölcszémi Belházy Emil: Az erdőrendezéstan kézikönyve. Ára 6 K.

Békly Albert: Számtan erdészeti altisztek részére.

Ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

Fekete Lajos: A tölgy és tenyésztése. Ára 4 K.

• • • Erdőrendezéstan. Ára 9 K.

• • • Erdőértékszámítástan. Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)

• • • Erdészeti nyereségszámítástan. Ára 3 K.

• • • A száraló erdők berendezése. Ára 90 f.

Fekete L. és Mágócsi Dietz S.: Erdészeti növénytan. (I. k. elfogyott.) II. k. ára 12 K.

Fekete L. és Söltz Gyula: Erdőbecsléstan. Ára 6 K. (II. kiad.)

Földes János: A legelőerdők. Ára 1 K 60 f. 55 f. portó be-

küldése esetén bérmentve.

Gaul Károly: Hazánk házi faipara. Ára 1 K 40 f. Bérmen-

tesítésre 45 f. küldendő.

Gellért József: A bükk-tüze romlása s az ellene való

védekezés. Ára 60 f. Bérmentesítésre 35 f. küldendő.

Horváth Sándor: Erdészeti zsebnaptár. Ára 2 K. Bérmen-

tesítésre 45 f. küldendő.

Kövesi Antal: Erdészeti géptan. Ára 4 K.

Márton Sándor: A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznosítása. Ára 4 K 80 f.

Pécs Dezső: A külföldi faemek megtelepítése. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Pohl János: Tangenstáblázatok. Ára 1 K.

Sobó Jenő: Erdészeti építéstan. I. R. (I. és 2. kötet) Középítéstan; egy-egy kötet ára 11 K 20 f. II. R. Ut-, vasút- és hidépítéstan, ára 12 K.

Tagányi Károly: Magyar erdészeti oklevéltár. 3. kötet. Ára 20 K.

Tomcsányi Gusztáv: Erdei faesemeték nevelése. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Vadas Jenő: Erdőműveléstan. Ára 7 K.

Erdészeti Rendeleték Tára: 1891. (XI.) évfolyam ára 60 f. 1893—94. (XIII—XIV.) évfolyam. Ára 1 K 20 f. 1895. (XV.) évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897. (XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f. 1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1901—03. (XXI—XXIII.) évfolyam ára 3 K. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905. (XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906—07. évi füzet ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

A nem említett évfolyamok elfogytak.

Ö felsége nagy fénynyomatú arczképe. Ára 7 K.

Egyéb olyan erdészeti művek, melyek csak teljes áron kaphatók:

Bedő Albert dr.: A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása. 4 kötet, egy térképpel. (Kiadja a m. kir. földművelésügyi ministerium.)

Bedő Albert dr.: Az erdőőr vagy Az erdészeti alapvonalai kérdésekben és feleletekben. Ára 6 K. Bérmentesítésre 55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.: A vadászati ismeretek kézikönyve. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél. Ára a négy kötetnek füze 9 K., köte 13 K.)

Bund Károly: Ertekezések az erdőrendezés köréből. Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Cseti Ottó: Általános földméréstan. Ára 9 K. (Kapható Joerges A. özv. és fainál Selmeczbányán.)

Fekete Lajos: Az erdők berendezése. Ára 2 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: Népszerű erdészeti növénytan. I. füzet. Spórás növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K. — III. füzet. Maghás növények. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: Erdészeti talajtán. Ára 5 K. (Kapható Joerges A. özv. és fainál Selmeczbányán.)

Szécsi Zsigmond: Az erdőhasználatlan kézikönyve. Ára 16 K. (Kapható ugyanott.)

Téglás Károly: Erdővédelemtan. Ára 5 K 40 f. (Kapható ugyanott.)

Tomassovszky Imre: Betűsoros tárgymutató az «Erdészeti Rendeleték Tára». I—XXIV. évfolyamaihoz. Ára 1 K. (Kapható ugyanott.)

Tuzson János dr.: A bükkfa korhadása és konzerválása. Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódainál Budapest, Váci-utca.)

Vadas Jenő: A selmeczbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője. Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél Selmeczbányán.)

Vadas Jenő: Az árvédelmi füzesek telepítése és művelése. Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Muzeum-körút 2 szám.)

Erdészeti segédtáblák. Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál.)

Erdei rovatos napló. Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.)

Termési táblák 1886. Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg hg. erdőrendezősége, Jolsva, Gömör-megye.)

A VADÁSZ-VIZSLA.

Gyakorlati útmutató

a vizslanevelés, tanítás, használat- és gyógykezeléshez.

Írta: **Stark Dezső** főerdész. (1.—10.)

Harmadik, bővített kiadás. Tíz művészi vizslaképpel.

Ára 2 kor. bérmentve.

A szerzőnél: *Drávatamási (Somogy m.)*